

YENİ VERGİ YARGI SİSTEMİ

Haziran ayı sonunda Resmi Gazetede yayınlanıp yürürlüğe giren 6245 Sayılı Türk Ceza Kanunu , Bazı kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun ile Bölge idare Mahkemeleri, İdare mahkemeleri ile Vergi Mahkemelerinin Kuruluşu ve Görevleri Hakkında Kanun ve İdari Yargılama Usulü hakkında Kanunlarda önemli değişiklikler getirmiştir. Kanunla getirilen değişiklikler hem adli hem de idari ve vergi yargı sisteminde yenilik sayılabilir.

Mevcut vergi yargısı

Bilindiği gibi, vergi yargısı vergi mahkemeleri bölge idare mahkemeleri ve Danıştay'dan meydana gelmektedir. Vergi ihtilafları birinci derecede vergi mahkemelerinde görülmektedir. Çözülmemeyen ihtilaflar için üst yargı mercii olarak, bölge idare mahkemesi ve Danıştay'a baş vurulmaktadır.

Yeni Kanun'un gerekçesinde belirtildiği gibi, idari yargı ilk derece mahkemelerince verilen nihai kararların bir kısmı bölge idare mahkemesince, kalan kısmı ise Danıştay tarafından denetlenmektedir. 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanununun 45 inci maddesinde itiraz üzerine bölge idare mahkemelerinde kesinleşecek davalar sayılmış olup, bunlar dışındaki tüm davalar temyiz üzerine Danıştay tarafından incelenmektedir. Bu uygulama sebebiyle İdare ve vergi mahkemelerinin nihai karara bağladığı dosya toplamının yaklaşık yüzde yetmiş Daniştay'da yüzde otuzu ise bölge idare mahkemelerinde denetlenmektedir. Anılan iş yükü sebebiyle Daniştay'a gelen dosyaların kesinleşme süresi uzamaktadır.

Yeni idari yargı düzeni

Yukarıda açıklanan nedenlerle, idari yargıda istinaf kanun yolunun getirilmesi konusu öteden beri ,bir çözüm çaresi olarak tartışılmaktaydı. Bu düşüncelerle, kabul edilen bölge idare mahkemeleri istinaf mercii olarak yapılandırılmaktadır. Buna göre başvuru usulü ile inceleme ve yargılama usulüne ilişkin hükümler getirilmekte ve bölge idare mahkemelerince verilecek karar türleri yeniden düzenlenmektedir. 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanununun 45 inci ve 46 ncı maddelerinde yapılan değişiklikler istinaf kanun yolunun temel düzenlemelerini oluşturmaktadır. 45 inci maddede yapılan değişiklikle, ilk derece mahkemelerince verilecek ve kesin olması sebebiyle istinaf ya da temyiz yoluna başvurulamayacak kararlar düzenlenmektedir. Aynı zamanda istinaf incelemesi için bölge idare mahkemelerine gelen davaların incelenme ve karara bağlanma usulü hükme bağlanmaktadır.

2577 sayılı Kanunun 46 ncı maddesinde yapılan değişiklikle, istinaf mahkemelerince karara bağlanacak konulardan hangisinin temyiz yolu ile Daniştay'a gideceği belirlenmekte olup, bu maddede tahdidi olarak sayılan bu konular dışındaki davaların bölge idare mahkemelerinde istinaf incelemesi neticesinde kesinleşmesi öngörülmektedir. Böylece Daniştay'ın temyizen karara bağladığı iş yükünün yaklaşık yüzde seksen oranında azaltılarak Daniştay'ın içtihat mahkemesi rolünün güçlendirilmesi amaçlanmaktadır. Bu kapsamda 2576 sayılı Bölge İdare Mahkemeleri, İdare Mahkemeleri ve Vergi Mahkemelerinin Kuruluşu ve Görevleri Hakkında Kanunun ilgili bazı hükümleri de değiştirilerek bölge idare mahkemelerinin teşkilat yapısı, istinaf kanun yolu incelemesine uygun hale getirilmektedir.

İstinaf kanun yolu

İstinaf kanun yolu, ilk derece mahkemesi ile temyiz incelemesi arasında, ikinci derece bir denetim mekanizması ve kanun yoludur. İstinaf kanun yolunun uygulanması durumunda, ilk derece mahkemesi kararından sonra, karar önce istinaf denetimine tabi tutulacak, istinaf denetiminden sonra temyiz yolu açıksa temyize başvurulabilecektir.

İstinafta, işve nüfus yoğunluğuna göre, belirli bölgelerde teşkilatlanacak olan bölge idare / adliye mahkemeleri, istinaf incelemesini yapacaklardır.

Yeni kanun yolu sisteminin uygulanmaya başlaması halinde, adli yargıda yargılamamız üç aşamalı olacaktır. Önce mahkemede ilk derece yargılaması yapılarak karar verilecek; ardından bölge idare/adliye mahkemesinde istinaf incelemesi yapılacak; son olarak da Danıştay/Yargıtay'da temyiz incelemesi gerçekleştirilecektir.

Bölge idare mahkemelerinin görevleri:

İstinaf kanun yolunun kullanılması bakımından önemli olan bölge idare mahkemelerinin Kanun'da sayılan görevleri ;

a)İstinaf başvurularını inceleyip karara bağlamak.

b)Yargı çevresindeki idare ve vergi mahkemeleri arasında çıkan' görev ve yetki uyuşmazlıklarını kesin karara bağlamak.

c)Diğer kanunlarla verilen görevleri yapmak." olarak belirlenmiştir.

Kanun'da yapılan belirlemeye göre istinaf kanun yolu(Madde 45)

1. İdare ve vergi mahkemelerinin kararlarına karşı, başka kanunlarda aksine hüküm bulursa dahi, mahkemenin bulunduğu yargı çevresindeki bölge idare mahkemesine, kararın tebliğinden itibaren otuz gün içinde istinaf yoluna başvurulabilir. Ancak, konusu beş bin Türk lirasını geçmeyen vergi davaları, tam yargı davaları ve idari işlemlere karşı açılan iptal davaları hakkında idare ve vergi mahkemelerince verilen kararlar kesin olup, bunlara karşı istinaf yoluna başvurulamaz.

2;İstinaf, temyizın şekil ve usullerine tabidir. İstinaf başvurusuna konu olacak kararlara karşı yapılan kanun yolu başvurularında dilekçelerdeki hitap ve istekle bağlı kalınmaksızın dosyalar bölge idare mahkemesine gönderilir.

3.Bölge idare mahkemesi, yaptığı inceleme sonunda ilk derece mahkemesi kararını hukuka uygun bulursa istinaf başvurusunun reddine karar verir. Karardaki maddi yanlışlıkların düzeltilmesi mümkün ise gerekli düzeltmeyi yaparak aynı karar verir.

4.Bölge idare mahkemesi, ilk derece mahkemesi kararını hukuka uygun bulmadığı takdirde istinaf başvurusunun kabulü ile ilk derece mahkemesi kararının kaldırılmasına karar verir. Bu hâlde bölge idare mahkemesi işin esası hakkında yeniden bir karar verir. İnceleme sırasında ihtiyaç duyulması hâlinde kararı veren mahkeme veya başka bir yer idare ya da vergi mahkemesi istinabe olunabilir. İstinabe olunan mahkeme gerekli işlemleri öncelikle ve ivedilikle yerine getirir.

5.Bölge idare mahkemesi, ilk inceleme üzerine verilen kararlara karşı yapılan istinaf başvurusunu haklı bulduğu, davaya görevsiz veya yetkisiz mahkeme yahut reddedilmiş veya yasaklanmış hâkim tarafından bakılmış olması hâllerinde, istinaf başvurusunun kabulü ile ilk derece mahkemesi kararının kaldırılmasına karar vererek dosyayı ilgili mahkemeye gönderir. Bölge idare mahkemesinin 45.nci madde 5.nc. fıkra uyarınca verilen kararlar kesindir.

6.Bölge İdare mahkemelerinin 46 ncı maddeye göre temyize açık olmayan kararları kesindir.

7.İstinaf başvurusuna konu edilen kararı veren ya da karara katılan hâkim, aynı davanın istinaf yoluyla bölge idare mahkemesince incelenmesinde bulunamaz.

8.İvedi yargılama usulüne tabi olan davalarda istinaf yoluna başvurulamaz.

Temyiz edilebilecek vergi yargı kararları

6545 Sayılı Kanun'la 2577 Sayılı Kanun'un 46.ncı maddesi değiştirilmiştir. Değişiklik sonrasında Danıştay dava dairelerinin nihai kararları ile bölge idare mahkemelerinin 46.ncı maddede sayılan kararları kararın tebliğinden itibaren 30 gün Ayrıca içinde Danıştay'da temyiz edilebilir.

Konusu yüz bin Türk Lirasını aşan vergi davaları Danıştay'da temyiz edilebilecektir. Konusu beş bin lira ile yüz bin lira arasında kalan vergi davalarına ilişkin bölge idare mahkemesi kararları kesindir. Temyiz yoluna gidilemez.

Ayrıca, yapılan değişiklikler sonucu, Danıştay'ın temyiz incelemeleri sonucunda verdiği kararlara karşı kullanılabilen karar düzeltme başvurusunda bulunulamayacaktır.

Yeni uygulamanın başlaması

6545 Sayılı Kanunla yapılan düzenlemeye göre ,bu Kanun'un yürürlüğe girdiği tarihten itibaren(28.06.2014) üç ay içinde bölge idare mahkemeleri(BİM) kurulacaktır. BİM'lerin kuruluşları, yargı çevreleri ve tüm yurttaki görevlere başlayacakları tarih Resmi Gazete ile ilan edilecektir. Uyuşmazlıkların çözümü ile ilgili tüm değişiklikler BİM'lerin tüm yurttaki çalışmaya başlama tarihinden sonra verilecek kararlar hakkında uygulanabilecektir.

